

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	11
Leeswijzer	17
Hoofdstuk 1. Geboorte	21
1.1 Geboorteproces	22
1.2 Eerste contact	23
1.3 Hechting	24
1.4 Gecomplieerde situaties	27
1.5 Ethologie (gedragsleer)	29
Ten slotte	29
Hoofdstuk 2. Contact met de baby	31
2.1 Contact maken	32
2.2 De eerste conversaties (door Harrie Biemans)	34
2.2.1 Converseren zonder woorden	34
2.2.2 Begroeting	34
2.2.3 Beurtwisseling	37
2.2.4 Het afscheidsritueel	40
2.3 Ontwikkeling van de eerste relatie	40
2.4 Lichaamstaal	41
2.4.1 Oogcontact	41
2.4.2 Afstand	42
2.4.3 Houding	44
2.4.4 Gebaren	45
2.4.5 Gezichtsuitdrukking	45
2.4.6 Stemtaal	47
2.4.7 Aanraking	47
2.4.8 Innerlijke lichaamstaal	49
2.4.9 Verborgene boodschappen in geluid	49
2.4.10 Geur	49
2.4.11 Uiterlijk	50
2.5 Babycommunicatie	51
Ten slotte	51

	Hoofdstuk 3. Ontwikkeling van de baby	53
3.1	Ontwikkelingsdrang	54
3.1.1	Contactinitiatieven	56
3.1.2	Handelingsinitiatieven	57
3.1.3	Ontwikkelingsinitiatieven	58
3.2	Het ondersteunen van de ontwikkeling van baby's	61
3.3	Initiatief en ontvangst	63
3.4	Sociale omgeving	64
3.5	Het belang van taalaanbod	65
	Ten slotte	66
	Hoofdstuk 4. Van baby naar peuter	67
4.1	Prettig leiding geven	68
4.2	Taal bij peuters	71
4.3	Aandacht verdelen	72
4.4	De peuter gaat praten (door Harrie Biemans)	73
4.4.1	Praten is een onderdeel van het communiceren in het gezin	73
4.4.2	Gezinnen met meer of minder overleg	73
4.4.3	Converseren onder het eten	73
4.4.4	De woorden bij de gebarentaal	74
4.4.5	Het gedrag van de peuter met woorden begeleiden	75
4.4.6	Praten is meer dan woorden zeggen	75
4.4.7	Ritme en melodie	75
4.4.8	De sfeer	75
4.4.9	De intonatietaal	76
4.4.10	Vraag en antwoord in de intonatietaal	76
4.4.11	Toenadering en verwijdering	76
4.4.12	Intonaties van meeleven	77
4.4.13	De vraagintonatie	77
4.4.14	Welke woorden begrijpt de peuter al	78
4.4.15	De eerste woordjes	79
4.4.16	Coöperatie, medewerking vragen	80
4.5	Ingaan op kindervragen (door Harrie Biemans)	80
4.5.1	Niet alleen luisteren, maar ook informatie geven	81
4.5.2	Ze blijven aan het vragen	81
4.6	Sociale attentie	82
	Ten slotte	84
	Hoofdstuk 5. Emotionele afstemming	85
5.1	Emotionele ontwikkeling	86
5.2	Dynamische interactie	88
5.3	Attentie en ontvangst	88
5.4	Neurobiologisch kader	90
5.5	Afstemming	92
5.6	Gedragswetenschappelijk kader	93
	Ten slotte	96

	Hoofdstuk 6. Kracht van ouders	97
6.1	Intuïtie	98
6.2	Deskundigheid van ouders	98
6.3	Omgaan met emoties	99
6.3.1	Angst	102
6.3.2	Boosheid	102
6.3.3	Verdriet	102
6.3.4	Schuldgevoel, wroeging	103
6.3.5	Emoties en expressies	103
6.4	Empowerment	104
6.4.1	Gebruik van video en empowerment	105
6.5	Gezondheidswetenschappelijk kader	107
6.5.1	Attribuïetheorie	107
6.5.2	Coping-respons	107
6.5.3	Het zelfbeeld	108
	Ten slotte	110
	Hoofdstuk 7. Kwetsbare baby's	111
7.1	Risicosituaties	112
7.2	Risicofactoren	112
7.3	Protectiefactoren	113
7.4	Prematuur geboren baby's	116
7.4.1	Communiceren met het couveusekindje (door Harrie Biemans)	120
7.5	Het huilen van baby's	122
7.5.1	Normaal huilen	122
7.5.2	Overmatig huilen	123
7.5.3	Kindermishandeling	126
7.5.4	Stress en spanning	127
7.6	Troosten van baby's en troosttechnieken	127
7.6.1	Dragen van baby's	128
7.6.2	Verwennen	129
7.6.3	Inbakeren	131
7.7	Temperamentvolle baby's	131
7.7.1	Drukke baby's	131
7.7.2	Vroegtijdig signaleren	132
7.8	Meerlingen	133
7.9	Latere ontwikkelingsproblemen	134
7.9.1	Eetproblemen	134
7.9.2	Slaapproblemen	136
7.9.3	Obstipatie	137
	Ten slotte	138

	Hoofdstuk 8. Video-hometraining en video-interactiebegeleiding: de methodiek	139
8.1	Geschiedenis	140
8.2	De methodiek	141
8.2.1	Uitgangspunten	141
8.2.2	Zorg verlenen met basiscommunicatie	143
8.2.2.1	Basiscommunicatie, cluster 1	143
8.2.2.2	Basiscommunicatie, cluster 2	146
8.3	Interactieanalyse	146
8.4	Informatie over communicatie en ontwikkelingsondersteuning	148
8.4.1	Basiselementen	149
8.5	Ontwikkeling	151
	Ten slotte	154
	Hoofdstuk 9. Video-hometraining in de jeugdgezondheidszorg	155
9.1	Preventie	156
9.2	Vroegtijdig signaleren van risicogroepen	157
9.3	Vroegtijdig ondersteunen van risicogroepen	158
9.3.1	Vroegtijdig ondersteunen bij overmatig huilen	158
9.3.2	Ondersteuning op maat	160
9.3.3	Indicatiestelling	161
9.4	Functie van video-hometraining in de jeugdgezondheidszorg	163
9.5	Samenwerking	163
	Ten slotte	164
	Hoofdstuk 10. Video-interactiebegeleiding in het ziekenhuis	165
10.1	Een geschiedenis	166
10.2	Functie van VIB	167
10.3	De ouders van premature baby's	168
10.3.1	Indicaties	170
10.3.2	De begeleiding	170
10.4	De ouders van kinderen met een sociale indicatie	171
10.4.1	VIB bij onrustige, huilerige baby's	172
10.4.2	VIB bij andere babyproblemen	175
10.5	Ernstig en langdurig zieke kinderen	177
10.6	VIB als emotionele ondersteuning en preventie	179
10.7	Kwaliteitszorg	179
10.8	Ontwikkelingsgerichte zorg	180
10.9	Communicatie van verpleegkundigen met ouders en kinderen	181
10.10	Drie doelstellingen	181
	Ten slotte	183
	Hoofdstuk 11. Video-interactiebegeleiding vanuit de polikliniek	185
11.1	Aanbod VIB vanuit de polikliniek	186
11.2	Doelgroepen	186
11.3	Poliklinische VIB als dagopname	190
11.4	Intersectorale samenwerking	191
	Ten slotte	191

	Hoofdstuk 12. Effecten van VHT en VIB bij overmatig huilen	193
12.1	Onderzoek naar de effecten van VHT/VIB (algemeen)	194
12.2	Onderzoek naar het effect van VHT en VIB bij overmatig huilen	194
12.3	De vraagstellingen	195
12.4	Samenstelling onderzoeksgroep	196
12.4.1	Geslacht	196
12.4.2	Plek van het kind in het gezin van de aangemelde kinderen	196
12.4.3	Leeftijd ouders	197
12.4.4	Opleidingsniveau ouders	197
12.5	De opzet van het onderzoek	198
12.6	De metingen	198
12.6.1	Het meetinstrument	198
12.7	Resultaten	199
12.7.1	De beleving van ouders over de mate van het huilen van de baby	199
12.7.2	De mate waarin ouders contact voelen met de baby	200
12.7.3	Tevredenheid van de ouders over de begeleiding	202
12.7.4	Medische consumptie	202
12.8	Participerende instellingen	203
	Ten slotte	204
	Hoofdstuk 13. De opleiding	205
13.1	De opleiding	206
13.2	Opleidingsmodel	206
13.3	Video-verslaglegging: beklijving van de informatie	210
13.4	De rol van de video in de opleiding	210
13.4.1	Het filmen	211
13.5	Het terugkijken met ouders (review)	211
13.5.1	Communicatie met de ouders	211
13.5.2	Verwerking van de beelden door de ouders	213
13.6	Videodiagnostiek	214
13.7	Praten van achter de camera	215
13.7.1	Model staan (modelling)	216
13.8	VHT/VIB in Nederland; organisatie en verspreiding	216
	Ten slotte	217
	Geraadpleegde bronnen	219
	Bijlagen	225
	Bijlage 1. Inhoud en gebruikswijzer DVD	226
	Bijlage 2. AIT-organisatie-model	236
	Bijlage 3. Adressen	238
	Verantwoording	239